

Πρόταση εκπαιδευτικού σεναρίου για τη διδασκαλία των Δικαιωμάτων του Παιδιού με τη χρήση του εργαλείου LAMS

Αϊδινόπουλου Βασιλική, Κεραμά Ειρήνη, Κρητσωτάκη Καλλιόπη, Χασομέρη Ευθυμία
a.valia@hotmail.com, seirinamf@hotmail.com, kallia_kritsotaki@hotmail.gr,
efichasomeri@gmail.com

Μεταπτυχιακές φοιτήτριες του ΠΜΣ «Διδακτική της Τεχνολογίας και Ψηφιακά Συστήματα»
(Κατεύθυνση «Ηλεκτρονική Μάθηση»), Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Περίληψη

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο αποτελεί μια προσπάθεια σχεδιασμού και υλοποίησης μιας ολοκληρωμένης διδακτικής πρότασης για τη διδασκαλία των «Δικαιωμάτων του Παιδιού», όπως αυτά έχουν οριστεί από τη «Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού» και έχουν υιοθετηθεί από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Το σενάριο απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες της Στ' τάξης δημοτικού σχολείου και αναμένεται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης. Η διδακτική πρόταση σε θεωρητικό επίπεδο βασίζεται στο συνεργατικό μοντέλο μάθησης Jigsaw II και ενσωματώνει στοιχεία του μοντέλου «Κυριαρχία στη Μάθηση». Το τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον δομήθηκε με τη βοήθεια του εργαλείου Lams. Στο εργαλείο αυτό ενσωματώθηκαν πόροι από το διαδίκτυο, οι οποίοι υποστηρίζουν τις δραστηριότητες και οδηγούν στην ουσιαστική κατανόηση του μαθησιακού αντικειμένου.

Λέξεις κλειδιά: Jigsaw II, Κυριαρχία στη Μάθηση, Δικαιώματα του Παιδιού, Lams

Εισαγωγή

Η ηλεκτρονική μάθηση έχει αναδειχθεί σ' ένα καινοτόμο μοντέλο εκπαίδευσης, που χρησιμοποιεί για τον σχεδιασμό, την παραγωγή και τη διάδοσή του ό,τι πιο σύγχρονο διαθέτει η τεχνολογία. Το μοντέλο της ηλεκτρονικής μάθησης στηρίζεται στη μαθητοκεντρική προσέγγιση και προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευομένων.

Το πρότυπο αυτό εκπαιδευτικό σενάριο έχει ως στόχο την ενεργή αλληλεπίδραση των μαθητών. Μέσα από το τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον οι δραστηριότητες, έτσι όπως είναι σχεδιασμένες, δύνανται να ολοκληρωθούν είτε στο πλαίσιο της σχολικής αίθουσας, είτε από απόσταση από τον προσωπικό υπολογιστή του κάθε μαθητή. Ο εκπαιδευτικός και στις δύο περιπτώσεις είναι παρών και δρα επικουρικά προς τους μαθητές.

Θεωρητική θεμελίωση

Καταλληλότητα επιλογής διδακτικού μοντέλου

Για την υλοποίηση του παρόντος εκπαιδευτικού σεναρίου, επιλέχθηκε το συνεργατικό μοντέλο Jigsaw II, το οποίο χωρίζει τους εκπαιδευόμενους σε δύο ομάδες στις αρχικές ομάδες ή home groups και στις ομάδες ειδικών ή expert groups. Η μέθοδος Jigsaw θεωρείται ότι μπορεί να υποστηρίξει αποδοτικά τόσο σενάρια συμμετοχικής μάθησης όσο και καταστάσεις συνεργατικής μάθησης (Aronson & Patnoe, 1997). Προωθεί τη διερεύνηση ενός θέματος και καλλιεργεί δεξιότητες αλληλεπίδρασης και αλληλοσεβασμού. Μέσα από τις φάσεις του μοντέλου, οι εκπαιδευόμενοι συνειδητοποιούν τη σημασία της υπευθυνότητας

Π. Αναστασιάδης, Ν. Ζαράνης, Β. Οικονομίδης & Μ. Καλογιαννάκης, (Επιμ.), *Πρακτικά 9^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Τεχνολογίες της Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση»*. Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 3-5 Οκτωβρίου 2014.

και της ατομικής δέσμευσης σε ένα ομαδικό περιβάλλον και αποκτούν σταδιακά την αντίληψη ότι η διαδικασία της μάθησης βασίζεται στην αλληλεπίδραση και αλληλεξάρτηση με τους άλλους συμμετέχοντες (Κορδάκη & Σιέμπιος, χ.χ.). Το Jigsaw II επιτρέπει, ακόμα, στους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν την αξία τήρησης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, αναλαμβάνοντας ρόλο δρώντος υποκειμένου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ενισχύεται κατ' αυτόν τον τρόπο η αυτενέργειά τους και η ενεργός εμπλοκή τους στις διαδικασίες αναζήτησης και επεξεργασίας των πληροφοριών. Συνάμα, η επιθυμητή επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων που έχουν τεθεί δύναται να πραγματοποιηθεί μέσω της εφαρμογής του μοντέλου Jigsaw II. Συγκεκριμένα, το διδακτικό μοντέλο Jigsaw II προσφέρει το πλαίσιο της αυθεντικής επικοινωνίας και της διαπραγμάτευσης του νοήματος που επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να μάθουν για τα Δικαιώματα του Παιδιού μέσα από τη συνεργασία και την καθοδήγηση, κατά κύριο λόγο, των μελών των ομάδων τους.

Υποστηρικτικά στο Jigsaw II αξιοποιήθηκε το μοντέλο της «Κυριαρχίας στη Μάθηση», για την ατομική μελέτη των μαθητών. Με αυτή τη στρατηγική, οι εκπαιδευτικοί πρώτα οργανώνουν τις έννοιες και τις δεξιότητες που θέλουν οι μαθητές τους να μάθουν σε μικρές ενότητες που απαιτούν μία ή δύο εβδομάδες χρόνο ενασχόλησης. Μετά την αρχική παράδοση της ενότητας, οι εκπαιδευτικοί θέτουν κάποιας μορφής αξιολόγηση βασισμένη στους στόχους της ενότητας. Αντί η αξιολόγηση αυτή να σηματοδοτεί το τέλος της ενότητας, ρόλος της θα είναι να δίνει ανατροφοδότηση στους μαθητές (διαμορφωτική) σχετικά με το πού βρίσκονται, τι έχουν ήδη κατακτήσει και τι χρειάζεται να βελτιώσουν. Αυτή η έγκαιρη παρέμβαση αποτρέπει μικρές μαθησιακές δυσκολίες από το να γίνουν σημαντικά προβλήματα (Guskey, 2010).

Αξιοποίηση Τεχνολογικά Υποστηριζόμενου Περιβάλλοντος

Για την αποτύπωση του εκπαιδευτικού σεναρίου χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο LAMS. Το LAMS παρέχει ένα περιβάλλον δημιουργίας ακολουθιακών ροών μαθησιακών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν σύνολο εργασιών για μικρές ομάδες αλλά και για την ολομέλεια μιας εκπαιδευτικής ομάδας (Page, 2008). Φυσικά εξυπηρετούν σκοπούς και σε επίπεδο προσωπικής μελέτης.

Η βασική φιλοσοφία της λειτουργίας του LAMS είναι ότι η γνώση παράγεται κυρίως από την αλληλεπίδραση του μαθητή με τον εκπαιδευτικό και τους συμμαθητές του. Έτσι, τα εργαλεία που παρέχονται, υποστηρίζουν μεγάλη ποικιλία από εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως εργαλεία για την ενθάρρυνση της επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, την παρουσίαση πληροφορίας, τη συγγραφή και τη διανομή διδακτικού υλικού, την αξιολόγηση, όπως επίσης και εργαλεία για τη δημιουργία ερωτήσεων (Κοπάτσας, 2010). Τέτοια εργαλεία, που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του εκπαιδευτικού μας σεναρίου, είναι: το *chat* που παρέχει δυνατότητες σύγχρονης επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών, το *chat and scribe* συνδυάζει τη σύγχρονη επικοινωνία με τη δραστηριότητα επισκόπησης της συνομιλίας στο σύνολό της, το *forum* που επιτρέπει την ασύγχρονη επικοινωνία των εκπαιδευομένων, το *forum and scribe* που συνδυάζει την ασύγχρονη επικοινωνία με την επισκόπηση της προκειμένου να εμφανίζεται ως συγκεντρωτική αναφορά που περιλαμβάνει όλες τις απαντήσεις των μαθητών. Μέσα από τη χρήση του LAMS εντοπίσαμε τρία σημεία τα οποία θεωρούμε βασικά για την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας.

Το LAMS: 1) Περιλαμβάνει εργαλεία για τη δημιουργία δραστηριοτήτων αξιολόγησης, επιτρέποντας στον εκπαιδευτικό να παρακολουθεί την πρόοδο των εκπαιδευομένων. 2) Παρέχει πλούσιες υπηρεσίες ελέγχου, εποπτείας και ανίχνευσης της εργασίας των εκπαιδευομένων σε πραγματικό χρόνο (ο εκπαιδευτικός συνδέεται στην πλατφόρμα ως

επόπτης). 3) Επιτρέπει στις κοινότητες των εκπαιδευτικών να λαμβάνουν, να μοιράζονται και να προσαρμόζουν ψηφιακά σχέδια μαθημάτων που έχουν βασιστεί στις καλύτερες διαδικασίες πρακτικής.

Μεθοδολογία

Ακολουθεί συνοπτικός πίνακας ανάλυσης της μεθοδολογίας του σεναρίου:

Πίνακας 1. Συνοπτικός πίνακας ανάλυσης μεθοδολογίας του σεναρίου

Φάσεις	Στόχοι	Δραστηριότητες	Ρόλοι	Χρόνος
1 ^η : Συλλογή πληροφοριών	Γνωστικοί Στόχοι: Να (ανα)γνωρίζουν τις βασικές κατηγορίες δικαιωμάτων των παιδιών και την αξία έκφρασής τους.	Οι μαθητές ενημερώνονται για τους στόχους του μαθήματος. Ακολουθεί διαγνωστική αξιολόγηση και παρουσίαση της Διεθνούς Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού. Έπειτα, ενημερώνονται για τον τρόπο εργασίας τους στη συνέχεια και χωρίζονται σε αρχικές ομάδες από τον εκπαιδευτικό, όπου μελετούν τα φυλλάδια των ειδικών και αποφασίζουν ποια κατηγορία δικαιωμάτων επιθυμούν να μελετήσουν.	<u>Εκπ/μενος</u> Ατομική Μελέτη	8 διδακτικές ώρες
	Στάσεις: Να διαθέτουν περιέργεια, ανοιχτό μυαλό και εκτίμηση για τη διαφορετικότητα.		<u>Εκπ/κός</u> Επιβλέπων Διευκολυντής	
2 ^η : Σύσκεψη ειδικών ομάδων	Δεξιότητες: Να είναι ικανοί ακροατές και να εκφράζουν τις προσωπικές τους απόψεις με επιχειρήματα και αυτοπεποίθηση.	Για κάθε κατηγορία ειδικών δημιουργήθηκε ένα ξεχωριστό πακέτο δραστηριοτήτων που καλύπτει τα αντίστοιχα δικαιώματα. Οι μαθητές τα μελετούν και συμμετέχουν σε δραστηριότητες (παρατήρηση και επεξεργασία εικόνων, παρακολούθηση βίντεο, δημιουργία εννοιολογικών χαρτών κ.λπ.) με σκοπό να εξειδικευτούν στην κατηγορία δικαιωμάτων που έχουν επιλέξει. Ακολουθεί διαμορφωτική αξιολόγηση και τέλος μέσα από συζήτηση, οι ειδικοί επιλύουν απορίες και δημιουργούν την παρουσίαση, την οποία θα χρησιμοποιήσουν για να διδάξουν τους συμμαθητές τους στην επόμενη φάση. Ο εκπαιδευτικός ελέγχει την παρουσίαση για τυχόν λάθη και την επιστρέφει στους μαθητές.	<u>Εκπ/μενος</u> Ατομική Μελέτη	15 ώρες προσωπικής μέλει της σε διάστημα 2 εβδομάδων
	Στάσεις: Να επιθυμούν να συμβάλλουν στην καλύτερευση του σχολείου ή της κοινότητας.		<u>Εκπ/κός</u> Επιβλέπων	

3η: Επιστροφή στις αρχικές ομάδες	Στάσεις: Να σέβονται τον εαυτό τους και τους άλλους. Να έχουν την αίσθηση της δικαιοσύνης και της κοινωνικής υποχρέωσης.	Επιστροφή των μαθητών στις αρχικές τους ομάδες. Κάθε ειδικός χρησιμοποιώντας τη διορθωμένη για παρουσίαση, διδάσκει στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας όσα έμαθε για την κατηγορία δικαιωμάτων που ανέλαβε.	<u>Εκπ/μενος</u> Ατομική Μελέτη Μελέτη σε Ομάδα <u>Εκπ/κός</u> Παρουσιάζων Επιβλέπων Διευκολυντής	5 διδακτικές ώρες
4η: Αξιολόγηση	Γνωστικοί Στόχοι: Να κατανοούν έννοιες όπως δημοκρατία, κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνική αρμονία, ισότητα, αλληλεγγύη και φιλία μεταξύ των ανθρώπων.	Τέλος, οι μαθητές αξιολογούνται ατομικά ώστε να διαπιστωθεί σε ποιο βαθμό κατέκτησαν τη νέα γνώση. Γίνεται χρήση ερωτηματολογίου το οποίο παρέχει ανατροφοδότηση των απαντήσεων. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αθροίζονται ανά αρχική ομάδα και ακολουθεί η επιβράβευση των μαθητών σύμφωνα με τη θέση που πέτυχαν στη γενική κατάταξη.	<u>Εκπ/μενος</u> Ατομική Μελέτη <u>Εκπ/κός</u> Διευκολυντής	3 διδακτικές ώρες

Συμπεράσματα

Το παρόν άρθρο αποτελεί μια προσπάθεια σχεδιασμού μιας εκπαιδευτικής λύσης πάνω στη διδασκαλία των «Δικαιωμάτων του Παιδιού» για μαθητές Στ' τάξης δημοτικού σχολείου, αξιοποιώντας τις Νέες Τεχνολογίες και κυρίως το LAMS. Ακολουθώντας τις φάσεις του διδακτικού μοντέλου Jigsaw II και στοιχεία της «Κυριαρχίας στη μάθηση», οι μαθητές συμμετείχαν είτε ατομικά, είτε ομαδικά σε δραστηριότητες κατανόησης και εμπέδωσης των άρθρων της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Θεωρούμε ότι ένα τέτοιο τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον θα μπορέσει να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών, θα τους δώσει κίνητρο να συμμετέχουν στο μάθημα και θα τους βοηθήσει να δομήσουν ουσιαστική γνώση πάνω στο αντικείμενο.

Κλείνοντας, αξίζει να αναφέρουμε ότι το σενάριο αυτό μας έδωσε την ευκαιρία να προβληματιστούμε πάνω στον τρόπο δόμησης εκπαιδευτικών λύσεων υποστηριζόμενων από τις Νέες Τεχνολογίες. Μελλοντικά, η εφαρμογή αυτού του σεναρίου θα μπορούσε να μας δώσει πολύτιμες πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων και της διαδικασίας της αξιολόγησης.

Αναφορές

- Aronson, E., & Patnoe, S. (1997). *The jigsaw classroom: Building cooperation in the classroom* (2nd ed.). New York: Addison Wesley Longman.
- Guskey, T. (2010). *Educational Leadership: Lessons of Mastery Learning*. Retrieved 18 February 2010 from <http://www.ascd.org/publications/educational-leadership/oct10/vol68/num02/Lessons-of-Mastery-Learning.aspx>
- Page J. (2008). Τα Θεμελιώδη για το LAMS 2.0. Retrieved 18 February 2014, from <http://wiki.lamsfoundation.org/pages/viewpage.action?pageId=3212813>
- Κοπάτσαρης, Χ. (2010). *Λειτουργίες του Lams* (Πτυχιακή Εργασία). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη Ανακτήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2014, από <http://invenio.lib.auth.gr/record/124160/files/%CE%A0%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE.pdf?version=1>

Κορδάκη, Μ., Χ. Σιέμπος (ΧΧ). *Χρήση της Συνεργατικής Μεθόδου Jigsaw για τη Μάθηση Βασικών Εννοιών Γλωσσών Προγραμματισμού* (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.etpe.eu/new/custom/pdf/etpe1489.pdf>, προσπελάστηκε στις 20.12.2013)